

KAROL BÍLEK

POZŮSTALOST ARNE NOVÁKA V LITERÁRNÍM ARCHIVU PAMÁTNÍKU NÁRODNÍHO PÍSEMNICTVÍ

Vážení přítomní, dámy a pánové, dovoluji mi, abych k dnešnímu setkání ctitelů Arne Nováka převážně z řad literárních vědců přispěl také hlasem archivářským. Nečekejte proto žádné převratné objevy, ale jen stručné upozornění na archivní materiály, které můžete využívat k dalšímu bádání o osobnosti a díle Arne Nováka. Těchto materiálů je dost, a chcete-li opravdu přinést nové poznatky, nelze zůstat jen u tištěných prací, je třeba jít ad fontes.

Arne Novák byl člověk nadmíru pečlivý a měl smysl pro řádné uchování svých písemností. Je to vidět nejen z dnešního stavu jeho bohatého osobního archivního fondu, ale třeba i z pečlivě vedených sešitů, do nichž si zapisoval došlou korespondenci a dále i datum a způsob vyřízení jednotlivých dopisů.

Navíc měl štěstí i v rodinném prostředí, kde o jeho písemnosti nejprve řádně pečovala jeho manželka paní Jiřina Nováková a později neméně svědomitě jeho neteř paní ing. Milena Haaszová. Ta je posléze v několika etapách v letech 1978–1991 postoupila k trvalému uložení Literárnímu archivu Památníku národního písemnictví. Zároveň přebíral tento archiv i literární pozůstalost Novákovy matky Terézy a fragmenty písemností ostatních členů rodiny. Následně byl všechn tento materiál zpracován a v roce 1997 byl tiskem vydán jeho soupis. O jeho obsažnosti svědčí fakt, že osobní fond Arne Nováka je uložen v 65 archivních kartonech, fond jeho matky (spolu s písemnostmi dalších členů rodiny) v dalších 18 archivních kartonech.

A tak můžeme v tomto směru Arne Novákovi adresovat jedinou výtku, že totiž své rukopisy často stříhal a při tvorbě nových verzí či nových prací opět slepoval, a to tím důkladným hnědým lepidlem užívaným v letech dvacátých a třicátých, které v jen trochu vlhčím prostředí prosakuje i několika listy papíru a pevně je spojuje. Dočasné uložení některých písemností ve vlhku také způsobilo, že papír se stal křehkým a lámavým a naopak např. některé pohlednice ztratily soudržnost a jednotlivé vrstvy papíru se rozlepily. Tato část archivního fondu je a bude postupně restaurována.

Přejděme nyní k obsahu Novákova archivního fondu. Jak jsem již předeslal, je zachován ve vzácné úplnosti všech druhů písemností počínaje osobními a úřed-

ními doklady. Mezi těmi najdeme třeba katalogy posluchačů Novákových přednášek na pražské univerzitě a zjistíme, že mezi nimi byl např. Karel Čapek.

Snad nejdůležitější a nejobsáhlejší součást fondu tvoří přijatá korespondence, především s jeho žáky a kolegy – literárními vědci, např. s Juliem Dolanským, Otokarem Fischerem, Pavlem Fraenklem, Antonínem Grundem, Jiřím Horákem, Miloslavem Hýskem, Františkem Chudobou, Janem Jakubcem, Josefem Karáskem, Arnoštem Krausem, Zdeňkem Nejedlým, Gustavem Pallasem, Albertem Pražákem, Janem Vojtěchem Sedlákem, Hugo Siebenscheinem, Ferdinandem Strejčkem, Františkem Xaverem Šaldou, Okakarem Šimkem, Janem Thonem, Otmarem Vaňorným, Antonínem Veselým, Jaroslavem Vlčkem a Jindřichem Vodákem. Jsou to desítky, často stovky dopisů – třeba se Šimkem si jich vyměnil přes tři sta. Cenné je i to, že v našem archivu je obvykle uložena v osobních fondech adresátů i korespondence psaná Novákem, takže můžeme detailně sledovat vzájemnou komunikaci s těmito osobnostmi.

Ale není to jen korespondence s literárními vědci. Stejně bohatý je i počet dopisů od spisovatelů a redaktorů, jakými byli Eduard Bass, Karel Čapek, Viktor Dyk, Zdenka Dyková-Hásková, Pavel Eisner, Václav Hladík, Hanuš Jelínek, Růžena Jesenská, Eva Jurčinová, Jiří Karásek ze Lvovic, Jaroslav Kvapil, Anna Lauermannová-Mikschová, Stanislav Lom, Karel Sezima, Josef Svítíl-Karník, Růžena Svobodová, Anna Maria Tilschová, Jan Vrba, Adolf Wenig či Jan z Wojkowicz. Zachovaly se desítky kusů korespondence s nakladateli (Romuald Promberger, Jan Štenc, Otakar Štorch-Marien), s dalšími osobními přáteli a kolegy (František Drtina, Josef Pekař, Josef Šusta, František Táborský, Karel Vik), s přáteli z mladých let (např. Marie Veselíková z Litomyšle) a se zahraničními vědci (např. Alfred Jensen). To vše potom doplňuje velmi obsáhlá rodinná korespondence s otcem, matkou, sourozenci a s manželkou.

Další pozoruhodnou složku osobního Novákova fondu představují jeho rukopisy. Zachovaly se opět v poměrné úplnosti od jeho dětských a studentských pokusů přes verše, prózu (povídky, cestopisy, aforismy), divadelní hry a překlady až po odborné práce (články, studie, vědecké knihy, recenze, přednášky), poznámky, deníky, autobiografické a bibliografické materiály a opisy. Nebudu je zde podrobně popisovat, odkazuji na tiskem vydaný soupis. Připomínám jen, že zde jsou i práce nepublikované, např. některé jeho univerzitní přednášky o české i německé literatuře.

Za velmi cenný materiál lze považovat i soubor tisků a výstřížků, v němž je archivována podstatná část Novákovy časopisecké a novinové produkce, jeho drobné tisky, plakáty, pozvánky, práce o něm apod. Je tu např. téměř úplný obrovský soubor jeho článků a recenzí z *Lidových novin* – 2722 kusy výstřížků. Uloženy jsou i konvoluty výstřížků o jeho přátelích (Josef a Karel Čapkové, Josef Pekař, František Xaver Šalda), které si shromažďoval stejně jako separáty jejich vědeckých prací a tematické výstřížky (např. o první světové válce). Připojeno je i několik cizích rukopisů (kupř. práce Romana Jakobsona, Antonína Sovy či Jaroslava Vrchlického) a menší soubor osobních, rodinných i dalších fotografií.

Na závěr ještě jednou opakují, že dopisy, rukopisy a další písemnosti Arne Nováka jsou uloženy i v jiných našich archivních fondech jednotlivců, naklada-

telství i kulturních institucí a že stojí za to zajet si do Literárního archivu Památníku národního písemnictví studovat, jak mohou mnozí z přítomných potvrdit.

THE ARNE NOVÁK PAPERS AT THE MUSEUM OF CZECH LITERATURE

Arne Novák was an exceptionally prolific and conscientious scholar. His voluminous literary papers, the catalogue of which was published as a separate booklet in 1997, contain various types of document, from official to private. Especially valuable are the numerous letters which Novák received from or sent to other scholars, critics, writers, editors and publishers. Novák's correspondence with the members of his family is also extensive. The collection also includes his manuscripts, starting with those he wrote as a child, and a useful assembly of cuttings of his minor writings, mostly taken from newspapers and magazines. A smaller number of further papers relating to Arne Novák are to be found in other collections at the Museum of Czech Literature.

